

ЛІТНЯ ФАУНА КАЖАНІВ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Євгенія Сребродольська, Ігор Дикий, Володимир Мисюк
(Львівський національний університет імені Івана Франка)

Summer bat fauna of the Shatsk National Nature Park. — Evgenia Srebrodolska, Igor Dykyu, Volodymyr Mysjuk. — The study of the bat fauna was held with using the ultra-sound detector D–200 in the neighbourhood of the Pischne lake (Shatsk National Natural Park, Volynska Province) during the summer period in 2000–2001. Four species of bats were recorded *P. pipistrellus*, *P. nathusii*, *Myotis daubentonii*, *M. myotis*. Five colonies of two species (*P. pipistrellus*, *P. nathusii*) were found, among them three colonies were monospecific and two – polyspecific. The table of measurements of captured and ringed bats is given. Updated list of bats of the Shatsk Park includes 9 species: *Myotis myotis*, *M. daubentonii*, *M. dasycneme*, *Plecotus auritus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *P. nathusii*, *Eptesicus serotinus*, and *E. nilssonii*.

Вступ

Хіроптерофауна території Шацького національного парку (ШНПП) до 2000 року залишалася практично недослідженою. В окремих публікаціях містяться фрагментарні дані щодо кажанів даної території [Матейчик та ін. 1994; Полушина 1998]. З 2000 року розпочаті детальні дослідження території із застосуванням ультразвукового детектора D–200, відлову і кільцювання кажанів [Srebrodolska & Dykyu 2000].

Місце та методи дослідження

Шацький національний природний парк розташований на північному заході Волинської області в регіоні Волинського Полісся. Територія Парку охоплює комплекс Шацьких озер (22 озера) і займає площу 32,5 тис. га.

Основні обліки проведено у червні 2000–2001 рр. в межах берегової лінії озера Пісочне (Шацький р-н, Волинської обл.). Використано ультразвуковий

детектор D–200, з допомогою якого проводили пошук материнських колоній кажанів. Встановлення видового складу колоній здійснювали шляхом відлову тварин орнітологічною павутинною сіткою. Пійманих кажанів кільцювали польськими кільцями (СІС, м. Краків).

Результати

Нетопири. У червні 2001 року на території ШНПП в будівлях довкола оз. Пісочне виявлено 5 материнських колоній рукокрилих:

Колонія 1: *P. pipistrellus*. Обліковано понад 30 особин. Материнська колонія під дерев'яною обшивкою даху житлового корпусу бази «Медик».

Колонія 2: *P. pipistrellus* + *P. nathusii*. Обліковано понад 30 особин. Материнська колонія під дахом сауни на біостаціонарі.

Колонія 3: *P. pipistrellus* + *P. nathusii*. Обліковано понад 60 особин. Материнська колонія знайдена під дахом рятувальної станції санаторію «Лісова пісня». В ній виявлено велику кількість молоді (були і мертві особини).

Колонія 4: *P. nathusii*. Материнська колонія чисельністю близько 10–15 особин, розміщена під дахом корпусу № 2 біостаціонару (спостерігалися молоді особини, що випадали з колонії).

Колонія 5: *P. nathusii*. Материнська колонія (10 особин) в щіліні під дахом гаражу на території біостаціонару.

Колонії № 1 та 2 знайдені влітку 2000 р. [Srebrodolska & Dykyu 2000]. У червні 2001 р. вони виявлені на тих самих місцях. Відмічено збільшення кількісного складу материнської колонії №1 (понад 30 ос.). Материнська колонія №2 виявилася полівидовою (*P. pipistrellus* + *P. nathusii*).

Загалом нами виловлено 36 особин, в тому числі 23 особини *P. pipistrellus* та 13 особин *P. nathusii* (табл. 1). З них окільцьовано 20 особин нетопира малого (*P. pipistrellus*) та 11 особин нетопира лісового (*P. nathusii*). По одній особині кожного виду (див. табл. 1) взято до наукової колекції Зоологічного музею ім. Б. Дибовського, що при Львівському національному університеті ім. І. Франка (зроблено тушки).

Нічниці. У 2000–2001 рр. у присмерковий час над оз. Пісочне спостерігали водяних нічниць (*Myotis daubentonii*) у кількості 2–4 особини. Самиця водяної нічниці знайдена мертвою на території бази УДЛТУ (Пп=37,0 мм, тушка зберігається в Зоологічному музеї ім. Б. Дибовського). Рештки ще одного екземпляра знайдено там же. Ці факти дозволяють припустити існування материнської колонії *M. daubentonii* на території бази УДЛТУ.

Таблиця 1. Дані про закільцьованих *P. pipistrellus* (ліворуч) та *P. nathusii* (праворуч)

Колонія	Стать	Перед-пліччя	№ кільця	Колонія	Стать	Перед-пліччя	№ кільця
<i>P. pipistrellus</i>				<i>P. nathusii</i>			
1	?	29,9	A 00105	2	F	35,1	A 01701
1	?	28,5	A 00103	2	F	35,1	A 01702
1	?	29,0	A 00110	2	F	35,2	A 01703
1	?	29,1	A 00102	2	F	35,9	A 01704
1	?	28,8	A 00109	2	F	35,0	A 01706
1	?	32,0	A 00115	2	F	34,9	A 01707
1	?	31,0	A 00116	2	F	34,7	A 01708
1	?	30,0	A 00117	2	F	35,0	A 01711
1	?	29,1	A 00118	2	F	34,0	A 01713
1	?	29,4	A 00119	2	F	34,4	A 01714
1	?	31,2	A 00120	2	F	35,0	A 01715
1	?	31,3	A 00121	2	F	35,9	(колекція)
1	?	30,0	A 00122	3	F	34,5	—
1	?	31,3	A 00123				
1	?	29,0	A 00124				
1	?	30,0	A 00125				
2	F	28,9	A 01705				
2	F	29,6	A 01709				
2	F	31,2	A 01710				
2	F	31,6	A 01712				
2	F	31,7	(колекція)				
3	F	30,8	—				
3	F	30,5	—				

До знахідок рукокрилих в літній період на території ШНПП слід віднести реєстрацію ще двох видів: великої нічниці (*Myotis myotis*) [Srebrodolska & Дукуу 2000] та двох материнських колоній ставкової нічниці (*Myotis dasycneme*) [Башга та ін. 2002].

Висновки

- Обліки видового складу кажанів протягом літнього періоду 2000–2001 рр. в околицях оз. Пісочне дозволили зафіксувати чотири види кажанів: *Pipistrellus pipistrellus*, *P. nathusii*, *Myotis daubentonii*, *M. myotis*.
- Нетопира лісового (*Pipistrellus nathusii*) для території Шацького НПП виявлено вперше.

3. Знайдено 5 материнських колоній двох видів (*P. pipistrellus*, *P. nathusii*): три одновидові та дві полівидові (мішані).

4. Сучасний список кажанів Шацького парку включає такі 9 видів:

- вухань звичайний (*Plecotus auritus*),
- нічниця велика (*Myotis myotis*),
- водяна нічниця (*Myotis daubentonii*),
- ставкова нічниця (*Myotis dasycneme*),
- вечірниця руда (*Nyctalus noctula*),
- нетопир малий (*Pipistrellus pipistrellus*),
- нетопир лісовий (*Pipistrellus nathusii*),
- кажан пізній (*Eptesicus serotinus*),
- лилик північний (*Eptesicus nilssonii*).

Література

- Башга А.-Т., Сребродольська Є., Дикий І., Мисюк В. Ставкова нічниця (*Myotis dasycneme*) в західних областях України // Вісник Луганського державного педагогічного університету — 2002. — № 1. — [у друці].
- Матейчик В. І., Горун А. А., Цвид В. І., Підпригора Л. М. Видовий склад ссавців парку // Шацький національний природний парк (Наукові дослідження 1983–1993 рр.). — Свіязь, 1994. — С. 176–178.
- Полушина Н. А. Состояние популяций рукокрылых Западного Подолья // Европейська ніч кажанів '98 в Україні — Київ, 1998. — С. 106–116. — (Праці Теріологічної школи, випуск 1).
- Srebrodolska Y., Дукуу I. Bats of Carpathian Region // Proceedings of III International Conference on Carpathian bats. — (Novitates Theriologicae 2000, Pars 3). — [in press].